

Apstiprina Psihiskās veselības aprūpes plānu 2023.-2025.gadam

Publicēts pirms vairāk nekā 2 gadiem

Publicēts: 13.12.2022.

Veselības ministrija kopā ar nozari izstrādājusi Psihiskās veselības aprūpes organizēšanas uzlabošanas plānu 2023.-2025.gadam (turpmāk – Plāns), ko otrdien, 13. decembrī, apstiprināja valdība. Tas paredz gan jaunus pierādījumus balstītus virzienus un pakalpojumus, gan pēdējos gados iesākto pārmaiņu turpināšanu psihiskās veselības aprūpē bērniem un pieaugušajiem.

Kopumā psihiskās veselības aprūpes organizēšana turpmākos trīs gadus jākoncentrē uz ambulatorās aprūpes un sabiedrībā balstītu pakalpojumu stiprināšanu un attīstību, kā arī vienotu kvalitātes kritēriju ieviešanu valsts sniegtajiem pakalpojumiem, lai iedzīvotāji saņemtu līdzvērtīgu aprūpi, neatkarīgi no to sniegšanas vietas.

Slimnīcām būs aktīvāk jāpārplāno un jāizvērs savi pakalpojumi ārpus gultām un reizēm pat sienām. Ja pacients var saņemt kompleksus psihiskās veselības aprūpes pakalpojumus ārpus stacionāra, tas ļauj viņam turpināt ikdienas gaitas savā ierastajā vidē – strādāt, mācīties, pavadīt laiku kopā ar tuviniekiem. Tā ir būtiska daļa no veselīošanās procesa un mums jādara viss, lai cilvēkus neizolētu un attīstītu mūsdienīgu psihiskās veselības palīdzību, kuras centrā ir pacients un viņa vajadzības,” norāda veselības ministrs Daniels Pavļuts.

Mērķtiecīgāki ambulatorās aprūpes pakalpojumi tuvākajos gados ļautu tiekties pretī mūsdienīgākai psihiskās veselības aprūpei atbilstoši pacienta interesēm. Ministrija Plānā pauž redzējumu, ka pie pietiekama ambulatorās aprūpes un sabiedrībā balstītu pakalpojumu nodrošinājuma, tālākā nākotnē būtu arī mazināms stacionāro gultu skaits psihiatriskā profila slimnīcās.

Plāna pasākumi psihiskās veselības aprūpes jomā tajā skaitā ietver:

jaunas pakalpojumu programmas, piemēram, agrīna intervence bērniem ar autiskā spektra traucējumiem, ēšanas traucējumu programma, agrīnās intervences programma pacientiem ar šizofrēniju, atbalsta grupas pacientiem un piederīgajiem, mobilo psihiatrisko komandu atbalsts noteikta profila pacientiem mājās;

pakalpojumu pieejamības uzlabojumus reģionos, nemedikamentozās ārstēšanas pieejamība uzlabošanu jeb multiprofesionālo rehabilitāciju;

vienotu ārstniecības iestāžu pakalpojumu kvalitātes kritēriju izstrādi un vadību, iekļaujot vienotu pacientu apmierinātības ar pakalpojumiem novērtēšanu;

savstarpējās speciālistu sadarbības veicināšanu, pilnveidojot ģimenes ārstu un psihiatru sadarbību. Tāpat Plāns paredz kopā ar Pasaules veselības organizāciju izstrādāt un ieviest kompleksu pasākumu kopumu pacientiem ar ilgstošiem psihiskās veselības traucējumiem, kam nepieciešama pāreja no bērnu profila ārstniecības iestādes uz pieaugušo ārstniecības iestādi. Šāda pakalpojuma pēctecības nodrošināšana ir nozīmīga pacientiem ar hroniskiem psihiskās veselības un uzvedības traucējumiem, piemēram, akūtām psihozēm vai ēšanas traucējumiem;

atsevišķu medikamentu pieejamības uzlabošana pacientiem ar šizofrēniju, pacientiem ar depresiju un pacientiem ar demenci.

Pasākumiem pacientu aprūpes uzlabošanai un plāna īstenošanai ir nepieciešams papildu finansējums: 2023. gadā tie ir 5,2 miljoni, 2024. gadā – 11,3 miljoni, 2025. gadam – 12,6 miljoni eiro un turpmāk ik gadu 13,8 miljoni eiro. Pasākumu īstenošanai nepieciešamais papildu finansējums pieprasīts jaunajās politikas iniciatīvās, kas tiks izvērtētas valsts budžeta sagatavošanas procesā.

2020. gadā psihiskās veselības traucējumu dēļ Latvijas ekonomika zaudēja 327 miljonus eiro, kas pielīdzināms 1,28% no valsts iekšzemes kopprodukta (IKP), liecina [PVO ziņojuma dati](#). Secināts, ka psihiskās veselības traucējumiem saistītas priekšlaicīgas nāves izmaksas sasniedz 31 miljonu eiro gadā. Šajā PVO ziņojumā arī uzsvērts, ka psihiskās veselības aprūpes organizācijā nepieciešama jaunu agrīnās intervences programmu izstrāde, kas ietver sevī pakalpojuma pēctecību gan stacionārā, gan ambulatorā līmenī, balstoties uz biopsihosociālo modeli, kad uzmanība tiek pievērsta ne tikai fiziskajiem, bet arī emocionālajiem un sociālajiem faktoriem.

Psihiskās veselības aprūpes organizēšanas uzlabošanas plāns 2023.-2025.gadam tapis sadarbībā ar nozari, Slimību profilakses un kontroles centru, Nacionālo veselības dienestu un Veselības inspekciju. Veselības ministrija Plāna izstrādes laikā organizēja domnīcas ar vadošajiem jomas ekspertiem, kā arī ņēma vērā PVO sniegtās rekomendācijas un datus.

Pēdējo gadu laikā finansējums psihiskās veselības aprūpes pakalpojumu nodrošināšanai Latvijā ir audzis (2020.gadā – 56,6 miljoni eiro un 2021.gadā – 71,3 miljoni eiro). Finansējuma pieaugums daļēji ir saistīts ar vienreizēju papildu finansējuma piešķirumu 2021.gadā nepieciešamajiem pasākumiem, lai samazinātu ilglaicīgu negatīvo ietekmi uz sabiedrības psihisko veselību, ko radīja Covid-19 pandēmija. Pēdējos četrus gadus valsts psihiskās veselības aprūpes pakalpojumu pieejamība tika izvirzīta kā viena no Veselības ministrijas prioritārajām jomām.

Datums

13. decembris, 2022

Laiks

10.30

Atrašanās vieta

Ministru kabinets

Ministru kabineta sēde

Ministru prezidents Krišjānis Kariņš vada Ministru kabineta sēdi. Mediju iespējas: foto/video sēdes sākumā.

[Ministru kabinets](#)

[Ministru prezidenta kalendārs](#)

Autors: Veselības ministrija

Saistītas tēmas

[Ministru kabinets](#)

[Veselības ministrija](#)

<https://www.mk.gov.lv/lv/jaunums/apstiprina-psihiskas-veselibas-aprupes-planu-2023-2025gadam>